

Pārskats par naftas produktu atkritumiem 2005. gadā

Saskaņā ar 2001.gada 18.decembra Ministru kabineta noteikumu Nr. 529 „Atsevišķu veidu bīstamo atkritumu apsaimniekošanas kārtība” 12. punktu, Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūrai (LVĢMA) ir jāapkopo un jāpublicē dati par naftas produktus saturošiem atkritumiem un to apsaimniekošanu.

Naftas produktu atkritumi ir jebkuras minerālas izcelsmes smēreļļas un rūpnieciskās eļļas (piemēram, lietotas iekšdedzes dzinēju un pārnesumu kārbu eļļas, minerālās smēreļļas, turbīnu eļļas un hidrauliskās eļļas), kuras pēc savām tehniskajām īpašībām vairs nav derīgas to sākotnēji paredzētajam lietošanas mērķim.

Šajā pārskatā ir apkopoti dati par atkritumiem, kuru sastāvā ir jebkāda veida naftas produkti. Visi šie atkritumi atbilstoši Latvijas likumdošanai tiek klasificēti kā bīstamie atkritumi.

Informācijas apkopojums sastādīts, izmantojot valsts statistiskā pārskata „Nr.3-Pārskats par atkritumiem” datus un veicot to analīzi. Pārskatu iesniedz uzņēmumi, iestādes un organizācijas, kuri ir sadzīves un bīstamo atkritumu radītāji un kuri reģionālajās vides pārvaldēs ir iesnieguši pieteikumu vai saņēmuši atļauju A vai B kategorijas piesārņojošo darbību veikšanai. Pārskats ir jāiesniedz arī visām personām (fiziskām vai juridiskām), kurām ir izsniegta jebkādas atkritumu apsaimniekošanas atļaujas.

Radīto un savākto naftas produktu atkritumu daudzumi apkopoti pa atkritumu nodaļām (pēc atkritumu klasifikācijas 2 ciparu koda), grupām (pēc atkritumu klasifikācijas 4 ciparu koda) un klasēm (pēc atkritumu klasifikācijas 6 ciparu koda), kā tas noteikts ar 2004.gada 30. novembra Ministru kabineta noteikumiem Nr. 985 „Par atkritumu klasifikatoru un īpašībām, kas padara atkritumus bīstamus” un ietver šādus atkritumu veidus:

atkritumu klase 010505 - Naftu saturoši urbšanas dubļi un atkritumi;
atkritumu klase 050105 - Izlijuši naftas produkti, naftas noplūdes;
atkritumu nodaļa 13 - Eļļu atkritumi (izņemot pārtikas eļļas - 05 un 12 nodaļas);
atkritumu klase 160107 - Eļļas filtri;
atkritumu klase 160708 - Naftas produktus saturoši atkritumi;
atkritumu grupa 1911 - Naftas produktu reģenerācijas atkritumi.

Uzņēmumu (organizāciju) skaits, kuri 2005.gadā atskaitījās par radītajiem naftas produktus saturošajiem atkritumiem ar valsts statistisko pārskatu „Nr.3-Pārskats par atkritumiem”, kā arī to radītais naftas produktus saturošo atkritumu daudzums reģionālā (lielo pilsētu un rajonu) griezumā dots 1.tabulā.

Uzrādītais uzņēmumu un organizāciju kopskaits (1.tabula) - 536 organizācijas neatspoguļo visas organizācijas (uzņēmumus), kas savas saimnieciskās darbības rezultātā rada naftas produktus saturošus atkritumus, jo ne visas organizācijas atskaitās ar valsts statistisko pārskatu „Nr.3-Pārskats par atkritumiem”. Tātad kopumā pa valsti savāktais naftas produktus saturošo atkritumu daudzums ir ievērojami lielāks (skat. aprēķinus), nekā 1. tabulā apkopotais radītais naftas produktus saturošo atkritumu apjoms.

Daļa uzņēmumu, kas rada naftas produktus saturošus atkritumus, paši tos arī pārstrādā. Uzņēmumi, kuri ir naftas produktus saturošu atkritumu radītāji, 2005.gadā ir pārstrādājuši 799 tonnas naftas produktus saturošus atkritumus. Pārsvārā otrreizēji tiek izmantotas atstrādātās eļļas.

Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem ir samazinājies to uzņēmumu skaits, kuri sadedzina naftas produktu atkritumus savās katlu mājās. 2005.g. tādi bija tikai 5 uzņēmumi.

**Radītais naftas produktus saturošo atkritumu daudzums un to plūsma 2005. gadā
(uzņēmumu un organizāciju dati, kuri atskaitās ar pārskatu „Nr.3-Pārskats par
atkritumiem”; reģionālais griezumā)**

Administratīvā teritorija	Organizāciju skaits	Uzkrāts gada sākumā (t)	Radīts (t)	Nodots citam (t)	Pārstrādāts (t)	Uzkrāts gada beigās (t)
Rīga	120	176,414	1555,7055	1075,35	480,65	173,593
Daugavpils	31	107,053	736,6025	628,286	29,334	186,0355
Jelgava	21	19,495	88,259	97,795		9,959
Jūrmala	5	0,86	15,026	15,706		0,18
Liepāja	29	1229,472	2389,643	2139,71	225	1254,409
Rēzekne	36	27,7403	62,1571	70,8761	6,022	12,9993
Ventspils	23	396,104	874,04	1125,32	0,452	144,369
Aizkraukles rajons	17	12,261	32,931	15,485	14,4	15,307
Balvu rajons	14	1,5606	6,9228	5,3871	0,24	2,8563
Bauskas rajons	12	5,439	46,171	39,028	3,4	9,182
Cēsu rajons	24	5,951	73,912	70,58	0	8,883
Daugavpils rajons	8	317,9	9,365	319,7	0	7,565
Dobeles rajons	13	23,031	14,83	28,569	0,46	8,832
Gulbenes rajons	4	0,037	1,063	0,3	0	0,8
Jelgavas rajons	8	3,02	6,795	6,01	0,6	3,205
Jēkabpils rajons	9	4,67	20,293	19,33	0	5,633
Krāslavas rajons	9	0,46	1,438	0,144	0	1,754
Kuldīgas rajons	3	0,07	0,3795	0	0	0,4495
Liepājas rajons	7	0	18,965	14,95	3,01	1,005
Limbažu rajons	4	0	1,7	0,3	0,6	0,8
Ludzas rajons	31	1,579	6,3278	2,0605	4,226	1,6203
Madonas rajons	4	7,895	22,13	21,8	1,7	6,525
Ogres rajons	7	2,99	12,81	12,16	0,04	3,6
Preiļu rajons	1		1,57		1,57	
Rēzeknes rajons	13	1,295	3,007	0,585	0,62	3,097
Rīgas rajons	12	13,12	143,864	140,677	0,048	16,259
Saldus rajons	7	0,705	4,801	4,241	0,6	0,665
Talsu rajons	7	5,45	33,77	38,6	0	0,62
Tukuma rajons	6	2	195,738	195,047	0	2,691
Valkas rajons	16	9,087	27,7185	23,801	4,711	8,2935
Valmieras rajons	33	34,89	191,806	192,689	0,03	33,977
Ventspils rajons	2	0,8	23,153	1,9	21,3	0,753
Kopā:	536	2411,35	6622,89	6306,40	799,01	1925,92

Atskaitoties ar valsts statistisko pārskatu „Nr.3-Pārskats par atkritumiem”, Alūksnes rajonā neviens uzņēmums nav pārskatā uzrādījis naftas produktus saturošus atkritumus, tas izskaidrojams ar to, ka Alūksnes rajonā ir maz uzņēmumu, kam pēc noteiktiem valsts statistisko pārskatu kritērijiem vajadzētu atskaitīties.

Radītais naftas produktus saturošo atkritumu daudzums no uzņēmumiem un organizācijām atkritumu klašu griezumā dots 2.tabulā. Salīdzinot ar 2004.g. šo atkritumu daudzums ir palielinājies, jo pieaudzis to uzņēmumu skaits, kuri atskaitās ar valsts statistisko pārskatu „Nr.3 – Pārskats par atkritumiem”.

**Radītais naftas produktus saturošo atkritumu daudzums atkritumu klašu griezumā
(dati no uzņēmumiem un organizācijām, kuri atskaitās ar pārskatu „Nr.3-Pārskats par atkritumiem”)**

Klase	Atkritumu nosaukums	Uzkrāts sākumā (t)	Radīts (t)	Nodots citam (t)	Pārstrādāts (t)	Uzkrāts beigās (t)
050105	Izlijuši naftas produkti, naftas noplūdes	0,3	0,01			0,31
130109	Hlorētas minerālās hidrauliskās eļļas		0,2		0,2	
130110	Nehlorētas minerālās hidrauliskās eļļas	52,05	29,73	31,23		50,55
130111	Sintētiskās hidrauliskās eļļas	1	1,3565	0,336		2,0205
130113	Citas hidrauliskās eļļas	1,8	6,216	0,87	3,2	3,946
130204	Hlorētas minerālās motoreļļas, pārnesumu eļļas un smēreļļas	0,02	0,3			0,32
130205	Nehlorētas minerālās motoreļļas, pārnesumu eļļas un smēreļļas	89,4218	581,1919	91,184	508,479	70,9507
130206	Sintētiskās motoreļļas, pārnesumu eļļas un smēreļļas	9,62	180,691	180,277	1,206	8,828
130207	Bioloģiski viegli noārdāmas motoreļļas, pārnesumu eļļas un smēreļļas	0,3	411	411,3		
130208	Citas motoreļļas, pārnesumu eļļas un smēreļļas	546,943	2610,037	2668,988	276,109	209,983
130307	Nehlorētas minerālās izolācijas un siltumnesēju eļļas		70,94	62,94		8
130310	Citas izolācijas un siltumnesēju eļļas		2,7	2,7		
130403	Citu navigācijas kuģu tilpņu naftas produkti		10	10		
130502	Eļļas un ūdens atdalīšanas iekārtu nogulsnes	4,5	5,2	5,2		4,5
130503	Pārtvērēju nogulsnes	2,39	60,98	55,95		7,42
130506	Eļļas un ūdens atdalīšanas iekārtu naftas produkti	10,6	143,609	53,1	9,209	91,9
130507	Eļļains ūdens no eļļas un ūdens atdalīšanas iekārtām	22,5	781,6	792,7		11,4
130508	Atkritumu maisījumi no eļļas un ūdens atdalīšanas iekārtām		119,2	119,2		
130701	Degēļa un dīzeļdegviela		0,24	0,24		
130703	Citi kurināmie (arī to maisījumi)		0,66	0,66		
130802	Citas emulsijas	0,4	41,64	41,64		0,4
130803	Citur neklasificēti eļļu atkritumi	6,61	25,11	24,46	0,41	6,85
160107	Eļļas filtri	5,1741	97,6073	91,3922	0,2	10,1642
160708	Naftas produktus saturoši atkritumi	1657,72	1442,675	1662,02		1438,375
	Kopā:	2411,35	6622,89	6306,39	799,01	1925,92

Naftas produktu atkritumu savākšanu un pārstrādi veic atkritumu apsaimniekošanas uzņēmumi, kuriem ir izsniegtas attiecīgās darbības atļaujas, vai arī uzņēmumi, kuriem ir iespējas un kuri pārstrādā naftas produktus savos ražošanas procesos. Ja salīdzina noteiktu atkritumu veidus (atkritumu klases), kas tiek nodotas apsaimniekošanas uzņēmumiem, un atkritumu veidus (klases), kas tiek savākti, tad uzņēmumi, kas nodod naftas produktu atkritumus uzrāda vairāk atkritumu veidus, nekā tie uzņēmumi, kas savāc. Tas izskaidrojams ar to, ka uzņēmumi, kas rada atkritumus, precīzāk var klasificēt savus naftas produktu atkritumus. Atšķirīgās klasifikācijas dēļ ne par visām atkritumu klasēm veidojas precīza gada bilance, bet atšķirības nav īpaši lielas. Apsaimniekošanas uzņēmumu savāktais un apstrādātais naftas produktus saturošo atkritumu daudzums dots 3.tabulā. Salīdzinot ar 2004.gadu, reāli savāktais naftas produktu atkritumu daudzums **ir samazinājies par ~ 4000 tonnām.**

Naftas produktus saturošo atkritumu apsaimniekošanu (savākšanu, transportēšanu, īslaicīgu uzglabāšanu, pārstrādi un apglabāšanu) 2005.gadā ir veikuši 28 uzņēmumi.

3. tabula

Naftas produktus saturošo atkritumu apsaimniekotāji 2005. gadā

'EVELS' SIA
'MARTA' SIA
'LATERA' SIA
'AKTIVIA' SIA
'KOMANDOR' SIA
'Corvus Co' SIA
'EIROFAST', SIA
SIA 'VV Vītoli'
SIA 'DZINTARJURA'
SIA 'EKO Latgale'
'BIO-ENERĢIJA' SIA
'VIESTARDS BV' SIA
'ZAĻĀ NAFTA V' SIA
SIA 'R.C. Serviss'
'EKO OSTA' bezpeļņas SIA
SIA 'LUDZAS APSAIMNIEKOTĀJS'
'BĪSTAMO ATKRITUMU SERVISS' SIA
'BRAXTON BUNKERING LIEPĀJA LTD' SIA
METSALIITTO LATVIA' SIA, darbnīcas
'CEMEX' SIA, Brocēnu cementa rūpnīca
'VIDES SERVISS' Bauskas pilsētas SIA
VIDES KONSULTĀCIJU BIROJS-SERVISS' SIA
EAST-WEST TRANSIT' SIA
'BAO' AS, Olaines BA dedzināšanas komplekss
'BAO' AS, Gardenes bīstamo atkritumu novietne
'HIDROLATS' Liepājas speciālās ekonomiskās zonas SIA
'LIEPĀJAS SEZ PĀRVALDE', naftas produktus saturošo NAI

Atkritumu pārstrādes veidi, kas uzrādīti 3. tabulā - (R kods) un apglabāšanas veidi (D kods), uzrādīti atbilstoši 2004. gada 29. aprīļa Ministru kabineta noteikumiem Nr.365 „Noteikumi par atkritumu pārstrādes, reģenerācijas un apglabāšanas veidiem”.

Naftas produktu atkritumu pārstrādē Latvijā visbiežāk pielieto 2 pārstrādes un 1 apglabāšanas darbību:

- R1 - Atkritumu izmantošana galvenokārt par degvielu vai citā veidā, lai iegūtu enerģiju;
- R9 - Naftas produktu un eļļu attīrīšana vai naftas produktu un eļļu atkārtota izmantošana;
- D10 - Sadedzināšana uz sauszemes.

4.tabula

**Savāktais un apsaimniekotais naftas produktus saturošo atkritumu daudzums
2005.gadā (apkopojums no pārskata „Nr.3-Pārskats par atkritumiem”)**

Klase	Atkritumu nosaukums	Gada sākumā (t)	Savākts (t)	Pārstrādāts (t)	Pārtrādes kods	Uzkrāts beigās (t)
130205	Nehlorētas minerālās motoreļļas, pārnesumu eļļas un smēreļļas	13,975	19,41	9,669	D10	19,556
				4,16	R1	
130206	Sintētiskās motoreļļas, pārnesumu eļļas un smēreļļas	1,7	4,3			6
130208	Citas motoreļļas, pārnesumu eļļas un smēreļļas	555,388	12205,919	10796,03	R1	1958,947
				6,33	R9	
130308	Sintētiskās izolācijas un siltumnesēju eļļas		1,6			1,6
130403	Citu navigācijas kuģu tilpņu naftas produkti	2451,2	25110,65	25801,88	R9	1759,97
130502	Eļļas un ūdens atdalīšanas iekārtu nogulsnes		11,7			
130503	Pārtvērēju nogulsnes		115,7			
130506	Eļļas un ūdens atdalīšanas iekārtu naftas produkti		278,5			
130507	Eļļains ūdens no eļļas un ūdens atdalīšanas iekārtām	0,27	1299,57	2,4	R9	
130702	Degviela	27,5				27,5
130802	Citas emulsijas	6,6	7,14			0,84
130899	Citur neklasificēti eļļu atkritumi	366	1124,2	1458,2	R9	32
160107	Eļļas filtri	4,816	372,239	357	R9	18,29
				1,766	D10	
160708	Naftas produktus saturoši atkritumi	428,73	4894,455	4928	R9	395,185
	Kopā:	3856,18	45445,38	43365,4		4219,89

Savāktais eļļu atkritumu daudzums atbilstoši atkritumu klases kodam „130403 - citu navigācijas kuģu tilpņu naftas produkti” ir savākts no kuģiem, kas ienākuši Latvijas ostās. Šo daudzumu nevajadzētu pieskaitīt pie Latvijā radītiem atkritumiem, kaut gan likumdošanā tas nav skaidri atrunāts. Jebkurā gadījumā šie naftas produktus saturošie ūdeņi tiek pārstrādāti Latvijā.

Lai noteiktu radīto naftas produktu atkritumu daudzumu 2005.gadā, ir jāveic virkne aprēķinu – no kopējā savāktā atkritumu daudzuma (Qkop - **45445,383 t**) ir jāatņem savāktais navigācijas kuģu tilpņu naftas produktu daudzums (Qkuģu - **25110,65 t**), tad jāatņem daudzums, ko nodod uzņēmumi (A un B kategorijas uzņēmumi), kas atskaitās par naftas produktu atkritumu radīšanu (Qrad - **6306,387t**). Šim lielumam tad ir jāpieskaita to pašu uzņēmumu radītais naftas produktu atkritumu daudzums (Quzņ.rad - **6622,894 t**).

Radītais naftas produktus saturošo atkritumu daudzums 2005.gadā:

$$[Q \text{ kop.} - (Q \text{ kuģu} + Q \text{ rad})] + Q \text{ uzņ.rad.} = \\ [45445,383 - (25110,65 + 6306,387)] + 6622,894 = 20651,24 \text{ (tonnas)}$$

Kopējais uzkrātais naftas produktu atkritumu daudzums 2005.g. beigās iegūts, saskaitot atkritumu daudzumu, kas palicis krājumos atkritumu apsaimniekošanas uzņēmumos (**4219,888 tonnas**), ar atkritumu daudzumu, kas uzkrāts uzņēmumos, kuri savas saimnieciskās darbības rezultātā ir naftas produktu atkritumu radītāji (**1925,917 tonnas**). Kopējais uzkrātais naftas produktus saturošo atkritumu daudzums 2005.g. beigās – **6145,805 tonnas**.

Galvenie naftas produktus saturošo atkritumu apjoma un plūsmas raksturojošie rādītāji 2005. gadā:

- **radīts no jauna – 20651,24 tonnas;**
- **savākts – 45445,383 tonnas (no tiem kuģu atkritumi – 25110,65 tonnas);**
- **pārstrādāts – 44164,41 tonnas;**
- **uzkrāts gada beigās – 6145,805 tonnas.**

Salīdzinot ar 2004.gadu par 1740 tonnām ir pieaudzis radītais naftas produktu atkritumu daudzums. Toties pārstrāde ir samazinājusies par 4624 tonnām, kas izskaidrojams ar to, ka ir samazinājušies savāktie kuģu tilpņu atkritumi (par 5551 tonnām), līdz ar to ir samazinājies arī pārstrādātais kuģu tilpņu atkritumu daudzums. Pārējo naftas produktu atkritumu pārstrāde ir palikusi iepriekšējā līmenī. Salīdzinot ar 2004.gada beigām, nedaudz ir samazinājies uzņēmumos gada beigās uzkrātais naftas produktus saturošo atkritumu daudzums - par 932 tonnām.

Pārskatu sastādīja:
LVĢMA Vides piesārņojuma informācijas nodaļas
Skaitļotāju/datu bāzu vadītājs
Intars Cakars
tel: +371 7032043
e-mail: intars.cakars@lvgma.gov.lv